

## Littérature hébraïque et générale

Pour nouveaux immigrants  
en écoles religieuses  
Une unité d'étude de base

### Instructions au candidat

א. Durée de l'examen : deux heures.

ב. Structure du questionnaire et barème de notation :

Ce questionnaire comporte deux parties.

Première partie — Prose (Conte des Sages  
[מעשה חכמים], nouvelle) et drame.  
(2 × 33) — 66 points

Deuxième partie — Poésie (*piyout* et poésie  
médiévale, poésie hébraïque  
du XX<sup>e</sup> siècle)  
(2 × 17) — 34 points  
Total — 100 points

ג. Matériel auxiliaire autorisé :

- (1) Liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
- (2) Dictionnaire hébreu-langue étrangère / langue étrangère-hébreu, selon le choix du candidat.

ד. Instructions supplémentaires :

- (1) Il est obligatoire de joindre au cahier d'examen la liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
- (2) N'illustrez pas plusieurs de vos réponses par des exemples tirés d'une même oeuvre.

Tout ce que vous voulez écrire en tant que brouillon (plans, calculs, etc...), doit être écrit dans votre cahier d'examen uniquement, sur des pages séparées. Indiquez "טיטסה" en haut de chaque page de brouillon. Ecrire des notes de brouillon sur d'autres feuilles que celles du cahier d'examen, risque d'entraîner votre disqualification !

## ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

לבתי ספר דתיים  
יחידת לימוד בסיסית

### הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:  
בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים,  
סיפור קצר) ודרמה.

(2×33) — 66 נקודות

פרק שני — שירה (פיט ושירת ימי  
הביניים, השירה העברית  
במאה ה-20)

(2×17) — 34 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

- (1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
- (2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי,  
לפי בחירת התלמיד.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
- (2) אין להדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיטסה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טיטסה" בראש כל עמוד טיטסה. רישום טיטטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

Bonne chance!

בהצלחה!

## Questions

### Première partie – Prose (Conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle) et drame (66 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 1 à 9 (33 points par question; 66 points au total).

#### Conte des Sages [מעשה חכמים]

1. Voici le conte des Sages "מר עוקבא".

Lisez l'histoire, puis répondez aux deux paragraphes א-ב qui suivent.

- 1 מר עוקבא – הָיָה עָנִי בְּשִׁכּוֹנָתוֹ,  
וְהָיָה רִגְלִי כָּל יוֹם לְזֶרֶק לֹא אֲרֻבָּעָה זְוִיִּים בְּצִנּוֹר הַדָּלֶת.  
פָּעַם אַחַת אָמַר [הָעֵנִי]: אֵלֶּךְ וְאַרְאֶה מִי עוֹשֶׂה עִמִּי טוֹבָה זֹאת.  
אוֹתוֹ הַיּוֹם שָׁהָה מֵרַע עוֹקְבָא בְּבֵית הַמְדָּרֶשׁ הַרְבֵּה, וְהִלְכָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.  
5 בֵּינָן שָׁרְאָה אוֹתָם הָעֵנִי שֶׁהָיוּ עֹצְמִים לַדָּלֶת – יָצָא אַחֲרֵיהֶם.  
בָּרַחוּ וְנִכְנְסוּ שְׁנֵיהֶם לְתִנּוֹר גָּרוֹף.  
נָכוּוּ רִגְלָיו שָׁל מֵרַע עוֹקְבָא.  
אָמְרָה לֹא אִשְׁתּוֹ: תֵּן אֶת רִגְלֶיךָ עַל רִגְלִי.  
חָלְשָׁה דַּעְתּוֹ.  
10 אָמְרָה לֹא: אֲנִי מְצוּיָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְהִנָּאֲתִי קְרוּבָה [לָעֵנִים].

- א. Décrivez le comportement de Mar Oukva [מר עוקבא] ainsi que celui du pauvre, puis expliquez ce que nous enseigne le comportement de chacun d'eux concernant la relation qu'il juge préférable entre celui qui donne la *tzedaka* [צדקה] et celui qui reçoit la *tzedaka*. (20 points)
- ב. D'après ce conte des Sages [מעשה חכמים], quelle relation est préférable entre celui qui donne la *tzedaka* [צדקה] et celui qui reçoit la *tzedaka*? Expliquez et illustrez votre réponse par des exemples. (13 points)

**Attention: n'utilisez pas la même œuvre pour illustrer différentes réponses.**

### Nouvelle

2. אהרן מגד / "יד ושם"

Répondez aux deux paragraphes א et ב.

- א. Dans la nouvelle "יד ושם", plusieurs personnages proposent trois prénoms qui pourraient être donnés à un bébé.  
De quels prénoms s'agit-il ? Expliquez comment chacun de ces prénoms reflète la position du personnage qui le propose quant à la polémique centrale de l'histoire. (21 points)
- ב. Expliquez le lien existant entre le titre de la nouvelle, "יד ושם", et la polémique centrale qui y figure. (12 points)

3. גי דה-מופסאן / "המחרוזת"

Répondez aux deux paragraphes א et ב.

- א. Décrivez, puis expliquez comment la tromperie et le mensonge apparaissent dans le comportement des personnages de la nouvelle "המחרוזת" (ne faites pas référence à la fin de l'histoire dans votre réponse). (20 points)
- ב. Décrivez la fin de la nouvelle, puis expliquez comment celle-ci contribue à comprendre la tromperie et le mensonge décrits dans cette nouvelle. (13 points)

4. ou une autre nouvelle גי דה-מופסאן / "המחרוזת" ou אהרן מגד / "יד ושם"

Décrivez deux rencontres survenant entre le personnage principal et un autre personnage (ou d'autres personnages) dans la nouvelle que vous avez étudiée ("יד ושם" ou "המחרוזת" ou une autre nouvelle), puis expliquez ce que ces rencontres peuvent nous enseigner sur le personnage principal de l'histoire.

### Drame

5. לאה גולדברג / "בעלת הארמון"

Voici des paroles que Lena dit à Dora. Lisez-les, puis répondez aux deux paragraphes א-ב qui suivent.

את אֵל תביטי בי כך! אולי אני... הוא היה הנפש היחידה! אני רוצה ללכת - אבל אינני יכולה.  
אינני יכולה.

- א. Expliquez le dilemme de Lena en vous fondant sur les paroles ci-dessus et sur l'intrigue de la pièce. (18 points)
- ב. Comment le dilemme de Lena, que vous avez expliqué au paragraphe א, se résout-il dans la pièce ? Expliquez et illustrez votre réponse au moyen d'exemples. (15 points)

/suite en page 4/

6. בן-ציון תומר / "ילדי הצל"

Répondez aux deux paragraphes א-ב.

La pièce "ילדי הצל" comprend des oppositions, telles que l'opposition entre "ici" et "là-bas" ; l'opposition entre "autrefois" et "maintenant" ; l'opposition existant entre des personnages de la pièce.

א. Choisissez deux de ces oppositions, puis expliquez-les. (20 points)

ב. Expliquez en quoi les oppositions que vous avez mentionnées au paragraphe א, contribuent à une meilleure compréhension des situations conflictuelles qui sont au centre de la pièce. (13 points)

7. סופוקלס / "אנטיגונה"

Répondez aux deux paragraphes א-ב.

א. Expliquez la raison pour laquelle Antigone et Créon ne réussissent pas à se mettre d'accord. Illustrez votre réponse au moyen d'exemples. (20 points)

ב. Comment le désaccord entre Antigone et Créon influence-t-il le dénouement de la tragédie ? Expliquez, puis illustrez votre réponse au moyen d'exemples. (13 points)

8. הנריק איבסן / "בית בובות"

Répondez aux deux paragraphes א-ב.

א. Décrivez, puis expliquez le conflit vécu par Nora. (18 points)

ב. La pièce présente-t-elle une solution au conflit que vous avez décrit au paragraphe א ? Justifiez et illustrez votre réponse au moyen d'exemples. (15 points)

9. הנריק איבסן / "אויב העם"

La notion de l'individu face à la multitude (à la société) se trouve au coeur de l'intrigue de la pièce "אויב העם". Expliquez, puis illustrez cette affirmation au moyen d'exemples.

## Deuxième partie – Poésie (Piyout et poésie médiévale, poésie hébraïque du XX<sup>e</sup> siècle) (34 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 10 à 15 (17 points par question;  
 34 points au total).

### Piyout [פיוט]

10. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

| מַעוֹז צוֹר יְשׁוּעָתִי / מַרְדְּכִי |                               |                                |
|--------------------------------------|-------------------------------|--------------------------------|
| מַעוֹז צוֹר יְשׁוּעָתִי              | לֵךְ נָאָה לְשִׁבְחָה         | Strophe 1                      |
| תִּכְוֹן בֵּית תְּכַלְתִּי           | וְשֵׁם תוֹדָה נִזְבָּח        |                                |
| לֵעֵת תִּכְוִן מִטְבָּח              | מִצֵּר הַמִּנְבָּח            |                                |
| אֶז אֶגְמֹר                          | בְּשִׁיר מִזְמֹר              | חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:         |
| רְעוֹת שְׂבָעָה נִפְשִׁי             | בְּיָגוֹן כְּחִי כָלָה        | Strophe 2                      |
| חֲנִי מִרְרוּ בְּקִשִּׁי             | בְּשַׁעְבוֹד מַלְכוּת עֲגָלָה |                                |
| וּבִידּוֹ הַגְדוּלָּה                | חוֹצִיא אֶת הַסִּגְלָה        |                                |
| חֵיל פְּרָעָה                        | וְכָל זָרְעוֹ                 | יָרְדוּ כְּאֶבֶן בַּמַּצוֹלָה: |
| דְּבִיר קִדְשׁוֹ הִבִּיאֲנִי         | וְגַם שֵׁם לֹא שָׁקֵטִי       | Strophe 3                      |
| וּבֹא נֹגֶשׁ וְהִגְלֵנִי             | כִּי זָרִים עֲבַדְתִּי        |                                |
| וְיִין רַעַל מִסְכֵּתִי              | כַּמַּעֲט שַׁעֲבָרְתִּי       |                                |
| קֶץ בָּבֶל                           | זֶהְרָבֶל                     | לִקְצֵ שְׁבָעִים נוֹשַׁעְתִּי: |
| פְּרוֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ בְּקֶשׁ      | אֶגִּי בֶן הַמִּדְיָא         | Strophe 4                      |
| וְנִהְיָתָה לוֹ לְמוֹקֶשׁ            | וְגִאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה       |                                |
| רֹאשׁ יְמִינִי נִשְׁאֵת              | וְאוֹיֵב שְׁמוֹ מְחִיתָה      |                                |
| רַב בְּנִי                           | וְקִנְיָנוֹ                   | עַל הַעֶץ תִּלְתִּית:          |
| יָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי              | אֲזִי בִימֵי חֲשָׁמַיִם       | Strophe 5                      |
| וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלִי         | וְטָמְאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים   |                                |
| וּמִנוֹתַי קִנְקִנִּים               | נִעְשָׂה גַם לְשׁוֹשָׁנִים    |                                |
| בְּנֵי בִינָה                        | יְמֵי שְׁמוֹנָה               | קִבְּעוּ שִׁיר וְרִנָּנִים:    |
| חֲשׁוֹף זְרוֹעַ קִדְשֵׁךָ            | וְקִרְבֵּךָ הַיְשׁוּעָה       | Strophe 6                      |
| נִקְם נִקְמַת עֲבָדֶיךָ              | מֵאֵמָה הַרְשָׁעָה            |                                |
| כִּי אֶרְכָּה הַשָּׁעָה              | וְאִין קֶץ לְזֹאת הַרְעָה     |                                |
| דַּחַח אֲדָמוֹן                      | בְּצֶל צֶלְמוֹן               | הַקֶּס רֹעִים שְׂבָעָה         |

Expliquez, puis donnez des exemples de deux requêtes que l'auteur du *piyout* pose à D.ieu. Expliquez également le lien existant entre ces requêtes et les événements de l'histoire du peuple juif mentionnés dans ce *piyout*.

11. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

שחר עליה / ר' שלמה אבן-גבירול  
שחר עליה אלי, דודי, ולך עמי,  
כי צמאה נפשי לראות בני עמי.  
לך אפרשה מטות זקב באולימי  
אערך-לך שלחן, אערך-לך לחמי,  
מזרק אמלא לך מאשכלות כרמי –  
ושתה בטוב לבב, ייטב לך טעמי.  
הנה בך אשמח שמחת נגיד עמי  
בן-עבדך ישי, הראש לבית לחמי!

Quelle allégorie figure dans ce *piyout* ?

Expliquez, puis illustrez votre réponse au moyen d'exemples.

### Poésie médiévale [שירת ימי הביניים]

12. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

בכל לבי, אמת, ובכל מאדי / אהבתיך, ובגלוי וסודי.  
שמך נגדי – ואיך אלך לבדי? / והוא דודי – ואיך אשב יחידי?  
והוא גרי-ואיך ידעך מאורי? / ואיך אצען? – והוא משען בידי!  
הקלוגי מתים, לא ידעו כי / קלוגי על כבוד שמך כבודי.  
מקור חיי – אברכה בחיי, / וזמרתי – אזמרה בעודי!

Choisissez un qualificatif [כינוי] et une métaphore figurant dans ce poème,  
puis expliquez ce que ceux-ci peuvent nous enseigner sur le rapport que le  
narrateur entretient avec Dieu.

**La poésie hébraïque du XX<sup>e</sup> siècle [השירה העברית במאה ה-20]**

L'Homme face à son Créateur [אדם מול בוראו]

13. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

גִּדּוֹל גְּבוּר וְנוֹרָא, אֲמַרְתִּי / רבקה מרים

גִּדּוֹל גְּבוּר וְנוֹרָא, אֲמַרְתִּי. וְשׁוּב אֲמַרְתִּי, גִּדּוֹל גְּבוּר וְנוֹרָא.  
לְמַה שִּׁקְרָה בְּעֶבֶר כּוֹנֵנִי. גַּם לְמַה שִּׁטְרַם אֶרֶץ.  
וְאַבּוֹתֵי שְׁחִיִּים וּמַתִּים, וְיִלְדֵי שְׁנוּלְדוֹ וְעוֹד לֹא  
כָּל אֶחָד מֵהֶם, בְּקוֹלֵי הַמַּדְבָּר נָתַן אֶת קוֹלוֹ.  
לֹא יָדַעְתִּי אִם הַדְּבָרִים שֶׁבִּפִּי  
קִבְּלָנָה הֵם, אוֹ שֶׁאֵילָה, בְּקִשָּׁה וּתְחִנָּה  
אִם שִׁיר שֶׁל הֶלֶל וְתוֹדָה בּוֹקֵעַ מַמְנִי, אוֹ נְהִי שֶׁל קִינָה  
לֹא יָדַעְתִּי, אִם אוֹתָהּ נוֹצְתִּיּוֹת שֶׁרִפְרָפָה עַל כְּתָפִי  
הִיא חֲבוּק שֶׁל קֶרֶבָה  
אוֹ שְׂרֻטָּה, צְרִיכָה מְעַנָּה, הַמְרַמֶּזֶת, כְּגֵדָם כְּנָף, עַל הַסְתַּלְקוֹת הַשְּׂכִינָה –  
אֵךְ הֵייתִי שָׁבָה וְאוֹמֶרֶת  
שׁוּב  
וְשׁוּב וְשׁוּב  
גִּדּוֹל גְּבוּר וְנוֹרָא –  
חֹזֶרֶת הֵייתִי וְאוֹמֶרֶת, חֹזֶרֶת וְשׁוֹנָה.

Décrivez la structure des quatre derniers vers du poème, puis expliquez comment cette structure reflète les sentiments de la narratrice.

Au sein de la famille [במשפחה]

14. Voici un poème sans titre écrit par Zelda (commençant par les mots  
"בעיניו היו שרות").

Lisez le poème, puis répondez à la question qui suit.

בְּעֵינָיו הָיוּ שְׂרוּת  
צִפְרֵי גוֹ'עֵדוֹן  
וְנוֹצוֹת שֶׁל זָהָב נִשְׂרוּ  
עַל הַסְּפָרִים.

אֶךְ אֲנִי חֲשַׁבְתִּי בְּקַפִּידָה יְלֻדוּתִית:  
הַשְּׁחוֹק אֵינוֹ הַגּוֹן  
לְבַעַל זָקוֹן,  
אֵינוֹ הַגּוֹן לְבַעַל הַלָּקָה –  
אֵינוֹ הַגּוֹן לְאֵב.

Choisissez deux figures de style [דרכי עיצוב] tirées du poème, puis expliquez comment celles-ci sont utilisées afin de décrire le rapport que la narratrice entretient avec son père.

/suite en page 9/

15. Poèmes dans l'ombre de la Shoah [שירים בצל השואה]

Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

**נצול / לאה איני**

אָבי מתקשר למספר הצלוב לו על זרוע  
ומקשיב-מקשיב בדרוד.  
באזן השמאלית אינו מקשיב  
זכר לסטיקה מכפו של אס.אס.  
באזן היז הוא שומע  
שומע במחריש  
אך את האזן הבריאה הוא עושה באפרכסת  
לסיוטים שבאים לו  
מדורה, מבונה, מאושוויץ  
בקרונות  
אבי צורח אחת לשבוע באומר -  
שלומי טוב  
ואחר כך הוא הופך את ראשו על הכר הקרוב  
ונרדם על צדו הימני  
נותן את אָזְנוֹ המטה לבכיי  
בכיי המהלך על בהונות.

Choisissez deux occurrences du thème de l'écoute et de l'ouïe dans ce poème, décrivez-les, puis expliquez comment celles-ci contribuent à construire la signification du poème.

**Bonne chance**

Tous droits réservés à l'État d'Israël.  
Toute copie ou publication est interdite sans l'autorisation du  
ministère de l'Éducation.

**בהצלחה!**

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל  
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך